

Justis- og beredskapsdepartementet

Oslo, 16. oktober 2023

Høringsinnspill fra Voksenopplæringsforbundet til NOU 2023:17 Nå er det alvor - Totalberedskapskommisjonen

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) er studieforbundenes interesseorganisasjon og jobber for å fremme voksnes læring i demokratiske og ideelle organisasjoner. Det finnes 14 godkjente studieforbund i Norge, med totalt om lag 500 medlemsorganisasjoner. Studieforbundene mottar i underkant av 250 mill. kroner statstilskudd hvert år, som bidrar til om lag 45 000 kurs over hele landet med 500 000 deltakere. Flere av studieforbundenes medlemsorganisasjoner arbeider innenfor beredskapsfeltet, og opplæringen som skjer i disse organisasjonene er viktige for å sørge for kompetansen innenfor det frivillige beredskapsarbeidet.

Vi setter stor pris på at frivilligheten løftes frem i Totalberedskapskommisjonens rapport, og ønsker med dette å peke på noen viktige prioriteringer.

Frivillighetens rolle i beredskapen

Frivilligheten favner bredt og fungerer som et lim mellom mennesker og lokalsamfunn. Vi har flere nylige eksempler på at frivilligheten står klar til å bidra til fellesskapet når situasjoner oppstår. For eksempel i forbindelse med koronapandemien, hvor frivillige minoritetsorganisasjoner bidro til informasjonsspredning på forskjellige språk og i sine kanaler. Frivillige organisasjoner avlastet det offentlige med oppgaver som transport og tilrettelegging i forbindelse med vaksinerings og til avlastning av helsevesenet. I forbindelse med naturkatastrofer og flyktningstrømmen fra Ukraina bidrar frivilligheten med både tradisjonelt beredskapsarbeid og i bredere forstand ved å skape opplevelser og aktiviteter for mennesker som flykter til Norge. Viljen til å på kort tid omstille seg og stille opp når det trengs er absolutt til stede hos frivilligheten.

I tillegg er det veldig mye av det daglige arbeidet og aktiviteten i frivilligheten som er viktig i et bredere beredskapsperspektiv. Å sørge for innhold i livene til folk, motvirke utenforskap og bygge sterke fellesskap ved å engasjere og utvikle aktive medborgere, skaper levende og robuste lokalsamfunn der folk har tillit til hverandre og til samfunnets institusjoner. Slike samfunn står bedre rustet i en krisesituasjon.

Alt det positive frivillige organisasjoner bidrar med på beredskapsfeltet, forutsetter frivillige som ønsker å bidra, som har den kompetansen de trenger og at organisasjonene har ressurser til både drift, opplæring og andre aktiviteter i det daglige. Det er svært positivt at Totalberedskapskommisjonen løfter behovet for utstyr og abonnementer hos de frivillige

redningsorganisasjonene. Vi ønsker å løfte potensialet for å styrke de brede drift- og aktivitetstilskuddene til frivillige organisasjoner, som et tiltak for å styrke det generelle kompetanse- og opplæringsarbeidet i frivilligheten.

Kompetanse til å bidra

Ordningen med statlige tilskudd til studieforbund sørger for at frivilligheten over hele landet har et opplæringsinstitutt. Nettopp for å sikre at frivillige har den kompetansen de trenger for at de kan fylle rollen den har i beredskapsarbeidet. Både for at man skal få mulighet til å trene og øve på nødvendige ferdigheter, men også for at frivillige som skal bidra er trygge i rollen de har, for eksempel i å møte mennesker i en vanskelig situasjon.

Flere av organisasjonene på beredskapsfeltet har et stort behov for å videreføre, utvikle og vedlikeholde kompetansen gjennom kurs og opplæring. Vofo vil her trekke frem viktigheten av støtten til kompetanse og opplæringsarbeid i frivillige organisasjoner gjennom studieforbund. Studieforbund er viktig for å redusere deltakernes opplæringskostnader, og gjøre det mulig for frivilligheten å drive med kompetanseheving. Her er det behov for et løft.

Tilskuddet til studieforbund ble delt i 2021 mellom Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet. Delingen har blant annet medført at organisasjonene som jobber på beredskapsfeltet utløser ulikt tilskudd. Ordningen med deling av studieforbundene mellom de to departementene skal evalueres i 2025, men vi ønsker å påpeke hvilke skjevheter dette får, også for opplæringsvirksomheten til organisasjoner på beredskapsfeltet. En styrking av tilskuddet i Kultur- og likestillingsdepartementet vil gjøre organisasjonene bedre rustet til å sikre kompetanse og å opprettholde ferdigheter. I tråd med regjeringens ambisjoner om statens frivillighetspolitiske mål, bør regjeringen vurdere forenkling av tilskuddsordningen til studieforbund. Forenkling vil gi mer effektiv og hensiktsmessig bruk av de eksisterende tilskuddene og forsterke effekten av en ev. styrking.

Med hilsen Voksenopplæringsforbundet

Stian Juell
generalsekretær

Mari Winsents
seniorrådgiver